

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Vaarala, Heidi; Kyckling, Erja

Title: Näkökulmia opetuksen ja koulutuksen uudistamiseen

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kieliverkosto ja kirjoittajat, 2019

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Vaarala, H., & Kyckling, E. (2019). Näkökulmia opetuksen ja koulutuksen uudistamiseen. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(5). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2019/nakokulmia-opetuksen-ja-koulutuksen-uudistamiseen>

Näkökulmia opetuksen ja koulutuksen uudistamiseen

Julkaistu: 11. syyskuuta 2019 | Kirjoittanut: Heidi Vaarala ja Erja Kyckling

Kesän päätteeksi Kieliverkosto on haistellut kielten opetuksen, koulutuksen ja tutkimuksen uusia tuulia Helsingissä ja Manchesterissa. Kerromme ensin näistä, ja sen jälkeen kuvaamme lyhyesti tässä verkkolehdessä julkaistavia seitsemää artikkelia, joissa myös näkyy into kehittää opetusta ja koulutusta.

Manchesterissa järjestettiin elokuun lopussa BAAL2019-konferenssi eli Ison-Britannian soveltavan kielentutkimuksen yhdistyksen vuosittainen konferenssi. Teemana oli 'Broadening the Horizons of Applied Linguistics' (<https://www2.mmu.ac.uk/education/baal/>). Tämä tarkoitti yllättäviäkin tulokulmia kielentutkimukseen: esimerkiksi Tim Grant Astonin yliopistosta herätti yleisön pohtimaan kielen ja nettirikollisuuden suhteita. Olisiko kielentutkijoilla jotakin annettavaa, kun metsästetään rikollisia salatussa verkossa? Esimerkiksi voisivatko tutkijat selvittää, millaista lasten ja nuorten käyttämä kieli siellä on, millaista kieltä rikolliset käyttävät ja millaista kieltä poliisin olisi käytettävä päästäkseen rikollisten jäljille?

BAALissa muita mielenkiintoisia elämän ja kielen välisiä risteyskohtia tarjosi esitelmärypä, jossa pohdittiin erilaisia hyvinvoinnin ilmiöitä kielentutkimuksen näkökulmasta. Siinä kuultiin esitelmää menopaussin kielellistämisen eroista espanjassa ja englannissa, hallusinaatioista, endometrioosin kivun kuvauksesta ja yrtilaihutusmainosten kielestä. Merkittävään rooliin konferenssissa nousi taiteen ja kielentutkimuksen yhdistäminen. BAAL (British Association for Applied Linguistics) ja AILA (International Association of Applied Linguistics) järjestivät viime vuonna maailmanlaajuisen kilpailun kuvataiteilijoille tavoista esittää monikielisyttä visuaalisesti, ja kilpailun hienoihin tuotoksiin saatiin tutustua koko konferenssin ajan "näyttelyluolassa".

Kieliverkosto vieraili myös opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman, valmistavaa opetusta tutkineen ja kehittäneen Vastaantulo-hankkeen päätöskonferenssissa Helsingissä 22.–23.8.2019. Vastatulleet oppilaat ja kielitietoinen koulu -konferenssissa plenaariluennot avasivat ymmärrystä kielitietoisesta didaktiikasta ja monikielisten oppilaiden tilanteesta Ruotsin koulutusjärjestelmässä (professori Päivi Juvonen, Linnéuniversitet, Växjö) sekä

kielitietoisien matematiikan opetuksen tarpeesta (professori Susanne Prediger, Technische Universität Dortmund). Konferenssi oli ilahduttava yhdistelmä opettajien, tutkijoiden ja opetuksen järjestäjien tai hallinnon edustajia ja heidän puheenvuorojaan.

Eri kunnissa näyttää olevan erilaisia tilanteita valmistavan opetuksen suhteen. Lainsäädäntö ei velvoita kuntaa järjestämään valmistavaa opetusta vastasaapuneille oppilaille, ja jos opetusta järjestetään, sitä saatetaan järjestää oppilaille inklusiivisena opetuksena osana yleisopetuksen ryhmää tai ryhmämuotoisena, erillisenä valmistavan opetuksen ryhmänä. Tutkimuskaan (esim. Vaarala 2018) ei näytä antavan aivan yksiselitteistä kuvaa siitä, miten vasta tulleiden maahanmuuttajaoppilaiden koulutus olisi parasta järjestää. Erilliset valmistavan opetuksen ryhmät saattavat jopa jarruttaa integroitumista, johtaa yksikielisen normin (vain suomi) käyttöön ja hidastaa monensuuntaisen kotoutumisen prosessia.

Kaiken kaikkiaan valmistava opetus ja sen kehittäminen ovat vielä aika marginaalissa, joten esimerkiksi Vastaantulo-hankkeen puitteissa tarjotut työpajat ja tuotettu materiaalipankki valmistavaan opetukseen tulevat varmasti tarpeeseen. Tutustu ihmeessä osoitteessa www.vastaantulo.fi (<http://www.vastaantulo.fi>)!

Verkkolehden syyskuun numeron avaa Tuija Lehtosen ja Nina Reimanin INTEGRA-hanketta esittelevä artikkeli. Jyväskylän yliopiston INTEGRA-hankkeessa edistetään korkeakoulutettujen ja korkeakoulukelpoisten maahanmuuttajien kotoutumista. Hankkeessa etsitään malleja ja pedagogiikkaa, jossa maahanmuuttajien suomen kielen ja oman alan opintojen sisällöt kietoutuvat toisiinsa parhaalla mahdollisella tavalla. INTEGRAan perehdyttää myös seuraava, Sanna Mustosen, Johanna Saarion ja Tuija Lehtosen kirjoittama artikkeli, jossa kuvataan maahanmuuttajaopiskelijoiden ja luokanopettajaopiskelijoiden yhteistyötä lukupiireissä. Artikkelissa tarkastellaan kotoutumista monensuuntaisena prosessina luokanopettajaopiskelijoiden oppimispäiväkirjojen pohjalta. INTEGRAn edistyksellisestä pedagogiikasta voivat myös muut koulutusta suunnittelevat tahot saada eväitä toimintansa uudistamiseen.

Myös Päivi Ilikkanen tarkastelee monensuuntaisen kotoutumisen teemoja väitöstutkimukseensa perustuvassa artikkelissaan. Millä tavalla terveydenhuollon ammattilaiset kategorisoivat maahanmuuttaja-asiakkaitaan puheessaan? Kategorisoinnit asiakkaan kielitaidon ja taustan perusteella heijastuvat vuorovaikutukseen, esimerkiksi tulkkauspalveluiden käyttöön. Eri alojen ammattilaisten koulutuksissa tulisikin kiinnittää huomiota siihen, että ammattilaiset tulevat kohtaamaan työssään eri taustoista tulevia, ja tämä vaatii myös jo täällä asuvilta ihmisiltä sopeutumista ja muutoksia toimintaansa.

Euroopan sosiaalirahasto (ESR) tukee monenlaista innovatiivista opetus- ja koulutustoimintaa Suomessa; oppilaitokset saavat hankkeen ajaksi isoja summia käyttöönsä, henkilökuntaa palkataan muutaman vuoden hankkeisiin ja hankkeiden näkyvyys on tärkeässä roolissa. Lehden neljännessä artikkelissa kuvataan Briefcase – Oma polku ammattiin -hanketta, jonka

tavoitteena on ollut löytää uusia toimintamalleja nivelvaiheessa olevien aikuisten maahanmuuttajien ammatillisen kielenoppimisen ja työllistymisen tueksi Kaakkois-Suomessa. Laaja oppimateriaaliaineisto ammatilliseen kielenkehitykseen löytyykin hankkeen sivuilta ja on kaikkien hyödynnettävissä. ESR-hankkeissa tehty merkittävä kehitystyö on kuitenkin saatava vakiinnutettua osaksi oppilaitosten arkea – hankehumpu riittää jo!

Kolmessa seuraavassa artikkelissa pureudutaan kielenoppimisen ja -opetuksen uusiin käytännön ideoihin! Jyväskylän yliopistossa opiskelevat, tulevat kieltenopettajat tekivät yhteistyötä Alvar Aalto -museon kanssa keväällä 2019. Lopputuloksena syntyi innostavia materiaaleja ja toimintaa, joiden myötä kielenoppijat pääsevät sukeltamaan niin arkkitehtuurin, museoympäristön, Alvar Aallon kuin kieltenkin syövereihin! Anu Muhonen ja Sanna Teerenhovi puolestaan kuvaavat artikkelissaan, miten pitkätkään välimatkat eivät ole este kielenoppijoiden yhteisöllisyyden rakentumiselle. Vlogataan ja Blogataan Helsingissä ja Torontossa - hankkeessa on blogattu ja vlogattu puolin ja toisin, ja uudet työskentelytavat tarjoavat merkityksellisiä hetkiä kielenoppimiseen.

Verkkolehden viimeisessä artikkelissa esitellään keväällä 2019 alkanutta Kielilähettiläät-toimintaa, jota koordinoi Jaan Siitonen. Kielilähettiläät käyvät ruotsin oppitunneilla vierailuilla ja pyrkivät näin innostamaan kielenoppimiseen omalla esimerkillään. Tutustu siis Siitosen artikkeliin ja Kielilähettiläät-toimintaan – skulle du vilja också ha en Språkambassadör i ditt klassrum?

Intoa uuden kokeiluun ja opetuksen kehittämiseen verkkolehden lukijoille!

Kirjoittajista Heidi Vaarala on Kieliverkoston yliopistotutkija ja Erja Kyckling koordinoi Kieliverkostoa.

Kirjallisuus

Vaarala, H. (2018). Yhteistyön mahdollisuudet – lukiokoulutukseen valmistava koulutus kielellistyvässä maailmassa. *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja*, (28), 357–391.

Artikkeliin viittaaminen

Vaarala, H. & Kyckling, E. (2019). Näkökulmia opetuksen ja koulutuksen uudistamiseen. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(5). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2019/nakokulmia-opetuksen-ja-koulutuksen-uudistamiseen> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2019/nakokulmia-opetuksen-ja-koulutuksen-uudistamiseen>)

